

Diplomski studij

**Informacijska i
komunikacijska
tehnologija**

Telekomunikacije i
informatika

Računarstvo

Programsko inženjerstvo i
informacijski sustavi

Računarska znanost

Raspodijeljeni sustavi

Pitanja za provjeru znanja
1. blok predavanja

Ak. g. 2020./2021.

Napomena: Preporučena literatura su bilješke s predavanja.

Zadatak 1.1	Objasnite pojam skalabilnosti raspodijeljenog sustava.
Zadatak 1.2	Objasnite pojam migracijske transparentnosti raspodijeljenog sustava.
Zadatak 1.3	Definirajte Internet stvari.
Zadatak 1.4	Opišite okruženje Interneta stvari. Na jednom primjeru usluge navedite ulogu svakog dionika u ostvarenju usluge.

1.1 Skalabilnost omogućava povećavanje sustava prilikom pristizanja više zahtijeva, to se može raditi automatski ili ručno, replikama imamo problem održavanja konzistentnosti između kopije i originala, višetrakostcu - raspodijeljena baza podataka.

- koliko ih skaliramo
- na kojem prostoru (nije isto lokalno ili mrežno)
- kako komuniciraju

1.2 prikrivanje promjene lokacija, ako promijenimo lokaciju to ne omogućava pristup sredstvu niti mijenja taj način

1.3 povezivanje uređaja na internet, fizičkih i virtualnim

1.4 senzor može opaziti okolinu, aktuator izvršiti određene funkcije, oni se spajaju na internet i imaju svoj id. Njima upravlja ili šalje podatke svome korisniku, primjer je mikrokontroler esp 8266 koji se može spojiti na internet i preko kojeg se mogu dobivati podaci te slati naredbe

Zadatak 2.1 Objasnite razliku između sinkrone i asinkrone komunikacije.

Zadatak 2.2 Navedite obilježja komunikacije *socketom* UDP.

Zadatak 2.3 Skicirajte tijek komunikacije između klijenta i poslužitelja te objasnite odgođeni sinkroni poziv udaljene procedure RPC (*Remote Procedure Call*).

Zadatak 2.4 Skicirajte model pozivanja udaljene metode Java RMI (*Remote Method Invocation*). Navedite korake u komunikaciji potrebne da bi klijent pozvao metodu dostupnu na poslužitelju, uz pretpostavku da je klasa *stub* već instalirana na klijentskoj strani.

2.1

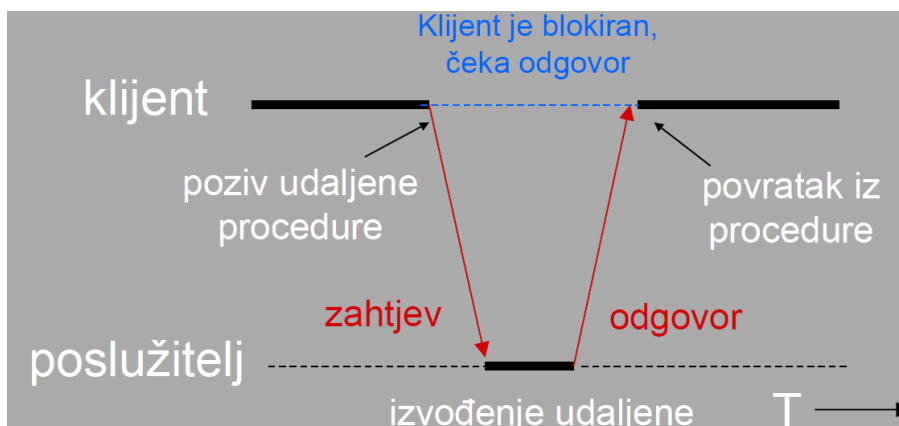
Sinkrona komunikacija - posiljalatelj je blokiran dok primatelj ne odgovori,
asinkrona - nakon slanja poruke može ju ponoviti jer nije blokiran

2.2

Za razliku od TCP-a, nema provjere paketa, služi za prijenos videa pa gubitci se mogu tolerirati do neke granice
nespojini
prenosi datagrame
asinkrona komunikacija
tranzijetna stanja

2.3

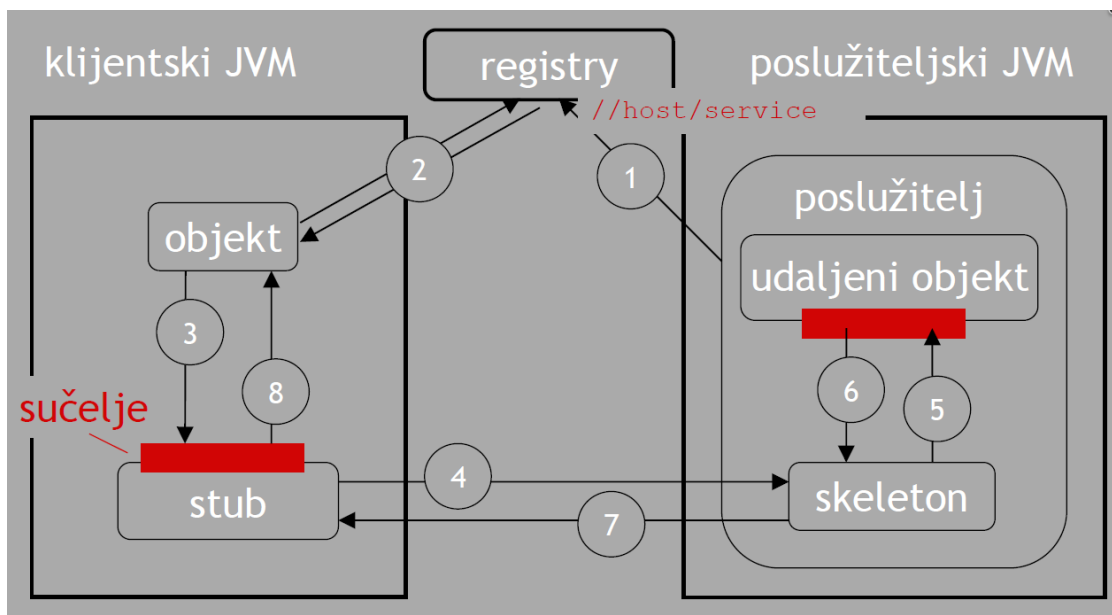
- omogućuje procesima pozivanje i izvođenje procedure na udaljenom računalu

2.4

sucelje udaljenog implementira stup u adresnom prostoru klijentskog računala

klase stub i skeleton generiraju se iz implementacije a ne udaljenog objekta

- Zadatak 3.1** Korisnik nakon ispunjavanja obrasca na Web-u odabire opciju *Submit*, čime pošalje podatke Web-poslužitelju na adresu *www.tel.fer.hr/obrazac/accept* korištenjem protokola HTTP verzije 1.1. Kojim se HTTP zahtjevom šalju podaci poslužitelju i kako je definiran prvi redak zahtjeva?
- Zadatak 3.2** Objasnite opći format poruka protokola HTTP. Navedite kako glasi potpun i apsolutan URI koji identificira resurs zatražen u zahtjevu, ako prva 2 retka HTTP zahtjeva sadrže sljedeće podatke:
- GET /predmet/rassus HTTP/1.1
Host: www.fer.hr
- Zadatak 3.3** Objasnite razliku između web-aplikacija temeljenih na CGI (Common Gateway Interface) i poslužiteljskim skriptama.
- Zadatak 3.4** Navedite dva osnovna načina rada protokola SOAP i objasnite kako se poruka SOAP šalje pomoću protokola HTTP.
- Zadatak 3.5** Objasnite sadržaj apstraktnog i konkretnog opisa u strukturi dokumenta WSDL.
- Zadatak 3.6** Objasnite svojstvo slabe povezanosti usluga kod uslužno orijentirane arhitekture.

3.1 POST *www.tel.fer ... HTTP/1.1*

3.2 apsolutni uri --> *www.fer.hr/predmet/rassus*

Format

Request GET /path HTTP/1.0 --> GET - metoda, /path - putanja, HTTP/x.x - verzija

Response HTTP/1.0 200 OK , HTTP/1.0 -verzija, 200 OK - status kod

jos sadrže header i body

3.3 CGI kod svakog zahtjeva pokreće proces, podaci se razmjenjuju preko varijabli i tokova (Bash i Perl)
Server script - generiranje htmla iz skripte (PHP, ASP, Ruby on Rails)

3.4 remote procedure call (RPC) i razmjena dokumenata/poruka

3.5 Apstraktan -

types (vrste podataka neovisne o platformi i jeziku)

message (ulazne i izlazne poruke kao parametri),

operation (operacija na uzluzi, sastoji se od ulaznih, izlaznih i iznimnih poruka)

portType (koristi poruke za opisivanje operacija)

konkretni -

binding (konkretna implementacija povezana s operacijama u apstraktnom opisu)

service (uri na kojem je usluga)

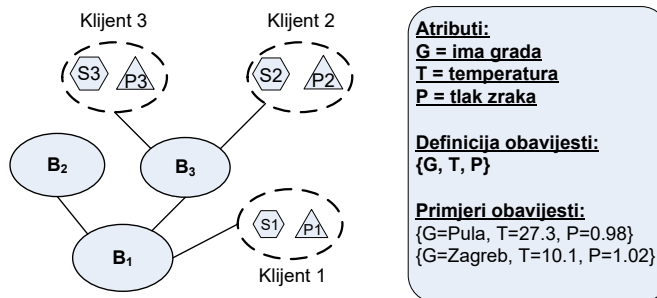
3.6 jedna usluga ne ovisi o tehnologiji implementacije druge

Zadatak 4.1 Skicirajte i objasnite primjer komunikacije porukama između dva procesa/objekta (primatelja i pošiljatelja). Kakva je komunikacija porukama s obzirom na vremensku ovisnost primatelja i pošiljatelja?

Zadatak 4.2 Objasnite sličnosti i razlike u obilježjima komunikacije između dva komunikacijska modela podržana s JMS (*Java Messaging Service*)?

Zadatak 4.3 Navedite i objasnite operacije koje implementira programska infrastruktura dijeljenog podatkovnog prostora.

Zadatak 4.4 Raspodijeljeni sustav objavi-pretplati, u kojem se koristi **algoritam preplavlivanja obavijestima**, sastoji se od 3 posrednika i 3 klijenta kako je prikazano slikom. Svaki klijent u sustavu ima ulogu pretplatnika i objavljiivača. Odgovorite na sljedeća pitanja:

4.3 write(A) - dodaj tuple A (slijed podataka)

read(a) -> A vraća tuple koji odgovara predlošku a

take(b) -> B vraća tuple koji odgovara predlošku b i briše ga

a) U trenutku t_1 **klijent 1** generira pretplatu $s_1 = \{G=Zagreb, T < 15.5, P > 0.98\}$. Napišite oznake svih posrednika na kojima se pohranjuje ova pretplata.

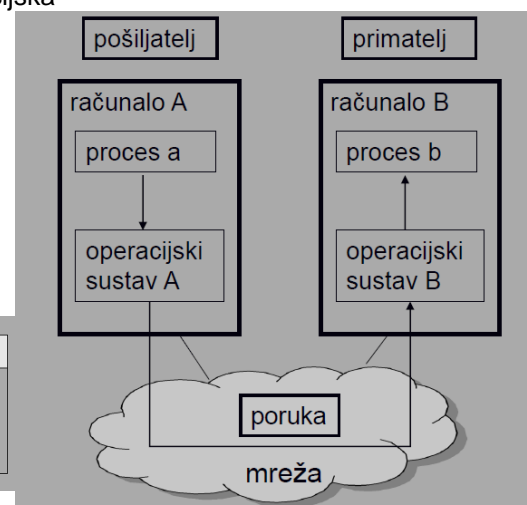
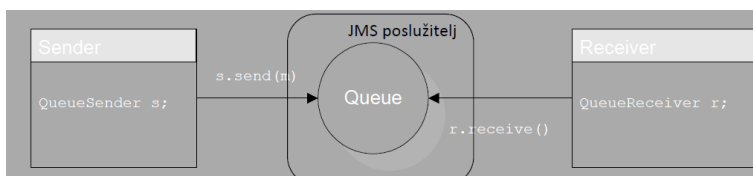
b) U trenutku $t_2 > t_1$ **klijent 2** generira pretplatu $s_2 = s_1$. Napišite oznake svih posrednika na kojima se pohranjuje ova pretplata.

c) U trenutku $t_3 > t_2$ **klijent 3** generira obavijest $p_1 = \{G=Zagreb, T=2.2, P=1.01\}$. Objasnite točan redoslijed kojim će se ova obavijest proširiti sustavom i biti isporučena zainteresiranim klijentima.

4.1 akcija je ili sinkrona ili asinkrona, pull push, konekcijska bezkonekcijska, perzistentna, tranzijentna

4.2

Point-to-Point - komunikacija porukama, jedna poruka za jedno odrediste
klijent s šalje prouku m sa `s.send(m)`, sprema se u rep, ako postoji poruka briše se iz repa i šalje sa `r.receive()`

Publish/subscribe - objavi- pretplati - poruka za skup pretplatnika
izvor objavljuje prouku sa `p.publish(m)`

isporučuje se poruka preko TopicSubscribera s u MessageListerner l sa naredbom `l.onMessage(m)`

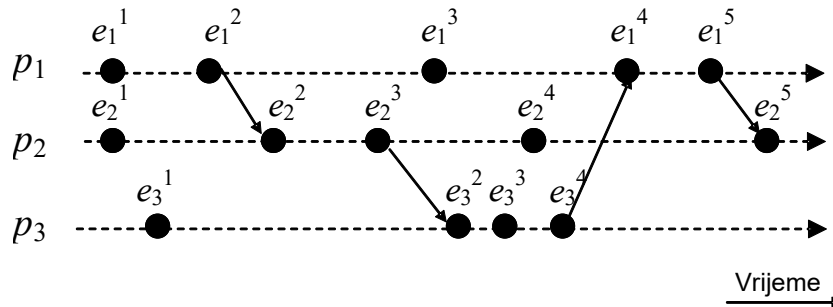
Zadatak 5.1

Objasnite za koje je od sljedeća tri svojstva raspodijeljenih sustava značajna komunikacijska složenost algoritama: a) replikacijska transparentnost b) skalabilnost c) otvorenost.

Zadatak 5.2

Na temelju primjera procesa sa slike **objasnite** jesu li sljedeći parovi događaja uzročno povezani ili nisu? a) e_1^3 i e_2^2 i b) e_2^2 i e_1^5 .

autonomni proces pi
događaj $e_i^{1,2,3 \dots}$

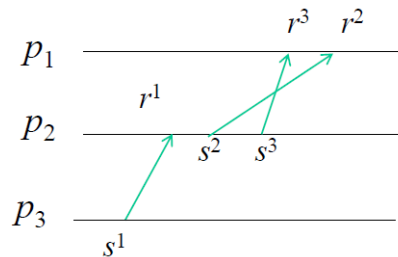

Zadatak 5.3

Objasnite model komunikacijskog kanala koji se temelji na uzročnoj slijednosti.

Zadatak 5.4

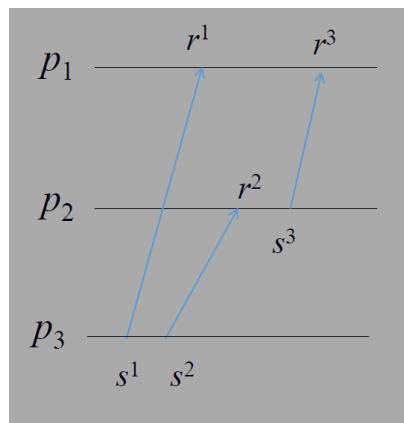
Objasnite zašto za sljedeći primjer vrijedi CO ili vrijedi non-CO?

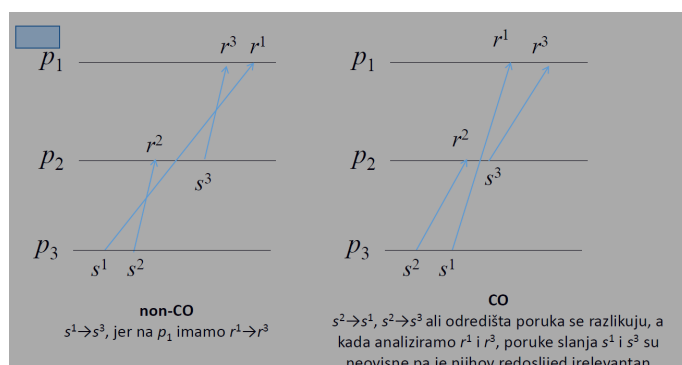
5.1 C je valjda, replikacijska transparentnost znaci da ne znas kojoj replici pristupas, skalabilnost povecanje resursa, jedino otvorenost izgleda kao mjesto koje treba

5.2 ?

5.3 osigurava da su slanje 2 poruka istom primatelju dodu u onom redoslijedu u kojem su poslone

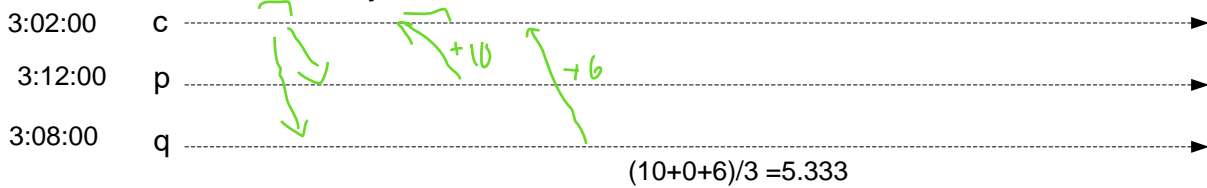

5.4 Prema slici desno rekao bih da je to non-Co jer imamo krizanje linija i $s^2 \rightarrow s^3$ jer na p_1 imamo $r^2 \rightarrow r^3$ sto god to znacilo ili funkcioniralo

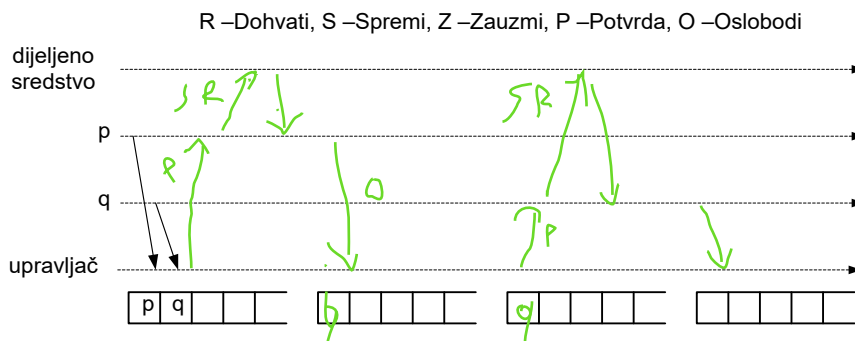
Zadatak 6.1

Prikažite i objasnite korake algoritma Berkeley za usklađivanje satnih mehanizama tri računala u raspodijeljenoj okolini. Računala imaju sljedeće vrijednosti satova $T(p)=03:02:00$, $T(q)=03:08:00$ i $T(c)=03:12:00$. Upravitelj je treće računalo. Pretpostavite da prijenos poruke između 2 računala traje 1 minutu i da upravitelj koristi svoje lokalno vrijeme kao zajedničko pri usklađivanju satnih mehanizama.

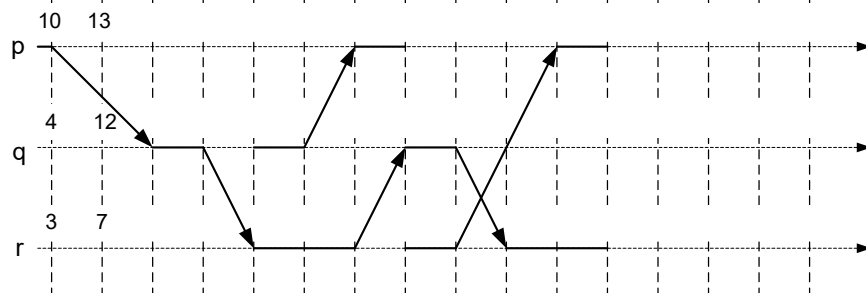
Zadatak 6.2

Opišite postupak međusobnog isključivanja dvaju procesa (p i q) primjenom središnjeg upravljača s repom čekanja tako da nacrtate redoslijed operacija i objasnite ih. Nakon zauzimanja dijeljenog spremnika, proces provodi jednu operaciju čitanja ili pisanja nad dijeljenim spremnikom.

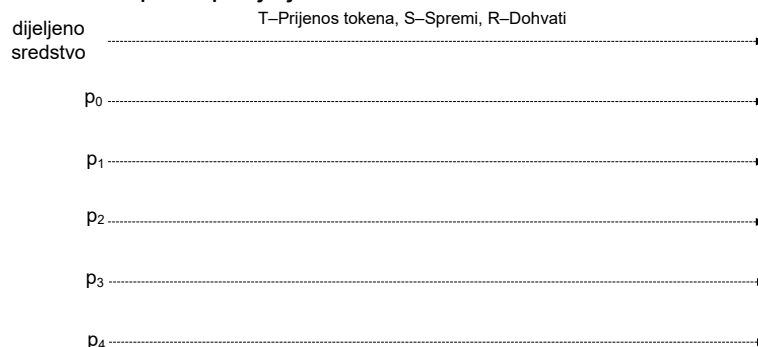
Zadatak 6.3

Za slijed razmjene poruka između tri računala prikazan na slici uspostavite globalni tijek vremena primjenom skalarnih oznaka logičkog vremena. Navedite i opišite trenutke u kojima se ostvaruje korekcija lokalnih satnih mehanizama.

Zadatak 6.4

Pet procesa postavljenih na različita računala u raspodijeljenoj okolini ostvaruje međusobno isključivanje primjenom prstena. Vrijeme prijenosa poruke zahtjeva i odgovora pri pristupu dijeljenom sredstvu jednako je 3 ms, vrijeme obrade poruke zahtjeva na sredstvu je 5 ms, vrijeme prijenosa *tokena* između dva susjedna procesa u prstenu je 2 ms. Kada primi *token*, proces može maksimalno jednom ostvariti pristup dijeljenom sredstvu prije nego što proslijedi *token* idućem susjedu. Naznačite navedena vremena na dijagramu. Koje je minimalno, a koje maksimalno vrijeme čekanja bilo kojeg procesa u prstenu za pristup dijeljenom sredstvu.

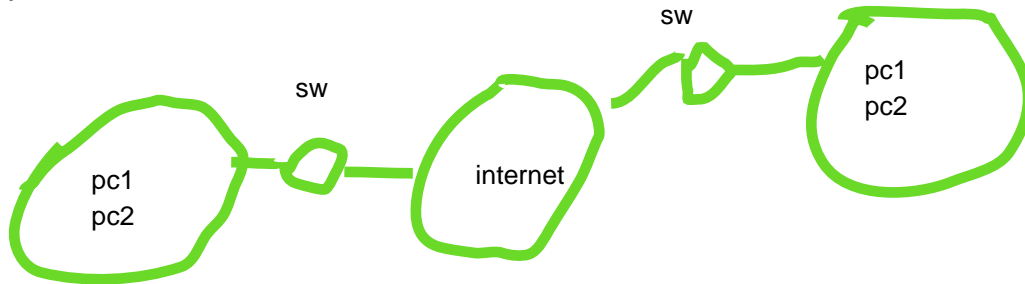

Zadatak 7.1 Skicirajte i ukratko objasnite slojevitu arhitekturu spleta računala.

Zadatak 7.2 Navedite i objasnite modele usluga u računalnom oblaku.

Zadatak 7.3 Što su mikrousluge? Navedite njihova obilježja.

7.1 Skup udaljenih računala koji su slabo povezani internetom i rade na zajedničkom zadatku, različite domene, primjer je BTC network

7.2 klasični (korisnik upravlja svime), IaaS (infrastruktura) (AWS, Azure --> korisnik upravlja aplikacijama, podacima, middlewareom) PaaS (platforma) (Google --> korisnik upravlja aplikacijama, podacima), SaaS (softver) (Gmail --> korisnik upravlja softverom)

7.3 Mikrousluge daju mogućnost skaliranja i razvoja pojedinačnih komponenti, automatski se mogu povećavati, smanjivati, nadomjestiti, u Dockerfilu možemo definirati kakve resurse trebamo, napravimo image i napravimo kontejner koji je samostalna neovisna cijelina, a sustav za upravljanje (skaliranje) Docker kontejnerima je k8s (Kubernetes)